

Locuinta Redactorului

si

Cancelaria Redactiunii

e in

Strat'a tragiatorului [L6-văzutoxa], Nr 6.

Serisorile nefranțate nu se vor primi decât numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii.” Articlii trimisi și nepublicați se vor arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, comercial si economico.

Va ési Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Reflexiunile la articlulu Dlui Ios. Hossu se voru incepe in Nr. viitoriu.

Pest'a, 28. ian. 1872.

Desbaterile in secțiunile camerei Ungariei, a supr'a proiectului de lege pentru modificarea legilor electorale d'n 1848, atâtung. cătu si transsilv. se continua inca ; numai sect. II. a finit lucrarea respingandu proiectul ; celelalte secțiuni voru finit pote in cursulu acestei septembra si astfelu siedintele publice cu anevoie se voru reincepe pana in sept. vii.

Cestiunea Croației s'a incurcatu forte, si s'a incurcatu prin uneltilor ministeriului ung. Lumin'a incepe a se face si tendint'a ministeriului ung. esse ca cuiulu d'in sacu. Acest'a s'a potutu prevedé d'in mistificatiunile diu'rielor oficiose, cari asta di desmintiau ceea ce dăsesse eri, renegandu se de trei, ba si mai de multe ori innainte de a cantă cocosiulu. Manoperele lui Lónyay au fostu inscenate cu multa istetismă, dar', precum se vede, eu pucinu successu. Dsa credeá ca au cascigatu joculu indemnandu pre incarnatulu unionistu Mihailoviciu, ca sè faca oppositiune si sè treca in castrele partitei nationali, promitendu-i pentru acestu perfidu servitu demnitatea de Banu allu Croaței. Dar' actiunea de statu atât de importante, cum este impacatiunea cu Croația nu se face atât de lesne si D. Lónyai, cu tota rutin'a sa in affaceri, au remasu asta data in sfârșita si trebuie sè guste binisioru d'in ap'a cea sarata ce i-au pregatit antecessorulu si fostulu seu collegu Andrassf Staruint'a Dlui Lónyai, d'a invesce in forme blande ruptur'a negociațiunilor si d'a cercă puntea cea de aur a ulteriorelor transactiuni, inca se poate splica usioru. — Post equitem sedet atra cura. — D. Lónyai nu lasa d'in mana firulu cu care spera a intramă noue negociațiuni cu partit'a nat. croata. — Asie diuariulu. „P. N.“ affirmá in dillele tr. ca D. Lónyai, in consiliulu ministeriale ar' fi primitu punctul de vedere allu Croaților, dar' ca consiliulu ministeriale i s'ar fi oppusu. Prin acést'a odiulu se va detorná a supr'a impersonalei collegiu ministeriale, precandu D. Lónyay, ca aperitoriu allu Croaților sustiene relatiunile personali cu d'insii. Joculu celu vechiu d'in fabula cunoscuta, candu bietulu tierranu, saturatu cu promissiuni de către unu D. canonico, care la remonstratiunile tierranului, — dupa ce se planse că a perduto caus'a, respunse „Eu facui totu ce potui, Capitulu in se fiindu contrariu au decisu altmirea. — „Acum vediu, observă tierranulu, că Dta, dle Canonico, esci omu de treaba, dar' capitululu este misiellu!“ Deslegarea cestiunii croatice s'a amanata pana la intrunirea dietei croatice, atunci negociațiunile se voru incepe de nou, era daca impacatiunea, nu ar' succede neci atunci, guvernulung. meditedia de acum la mesure violente, imitatndu pre socii, maestrii loru in politica, pre nemtii vienesi ; adeca d'a furisá pre deputatii Croati in die-t'a Ungariei prin alegeri directe. Diuariulu gubernamental „P. Napló“ face revelatiuni in asta privinta si dîce, că acesta idea se poate realisá mai alesu in comitatele Slavonie si că prin urmare s'ar poté da astfelu cestiunii croatice desvoltarea prin care controversese, ca celle de acum, ar' deveni impossibile pentru viitoriu. Adeca, Lónyay inca, totu ca Andrassf, urmedia dupa perfida procedura „ovesulu si biciulv.“ Cum o va scote la calle ? védia ellu.

Ce se lucrădă in Cislăitan'a ? Era se dñce, a sieptea ora, că subcomitetulu va face, inca in asta septembra, reportulu la comisiunea de constiutiune. Totodata se anuncia, că legea de urgență se va presenta, dora, in sept. acést'a, una scire acést'a, care se reînnoisce de căte ori se ingramadescute nevoile ministeriului auerspergianu. Asemeni se incunoscintedia prin foile oficiose, că legea in contr'a abusurilor ce comitu preotii de pre amvonu nu se va propune in sessiunea acést'a. Va sè dñca, ministeriulu nu are cōragiul d'a se invrasbi si cu clericalii. D'in contr'a centralistilor li se

face ore care mangaiare, ce cumpenesce nefavorabile anunciarìi, adeca mai multi mari proprietari din Boem'a se decoredia cu demnitate de consiliari intimi de statu, pentru a li stimulă patriotismul centralisticu.

D'in Franci'a inregistramu numai sciri relle. Propunerea pentru mutarea guvernului la Paris fu respinsa, dar' abie cu majoritate de căte-va voturi, (56.) ceea ce va interrata pre Parisiani si au casinatu si pana acum demisiunarea ministrului Perier, care sustienuse propunerea facuta de dep. Duchatel. Prin votulu adunarii naționale, Versali'a este moralmente condamnata, căci decapitalisarea Parisilor se poate justifică numai prin majoritate preacumpenitoria. Cealalta gresiela a camerei este impoternicirea ce se dede guvernului d'a retrage tractatele commerciali, ceea ce in urma numai commerciului francescu va aduce striciu.

Guvernul prussianescu a decisu a se introduce sistemulu militarul prussianescu in Alsati'a si Lotaringi'a. — Avemu sè observămu, că subscriptiunea naționale pentru platirea celor 3 1/2 miliarde, ce mai are Franci'a de a plati Prussiei, s'a facutu la initiativ'a matronelor d'in aceste provincie desmembrate de către Franci'a si incorporate Tiaratului nemtiesc.

Parlamentul Angliei s'a deschis ; cuventul de tronu accentuadia relatiunile amice cu poterile straine si esprime sperant'a d'a se complană si neplacut'a diffrentia cu staturile unite alle Americi, escata d'in caus'a pirateriei corabiei „Alabama.“

Cestiunea „Alabama.“

Sunt noue anni de dile, de candu acesta cestiune preocupa tote spiretele d'in Anglia si statele unite americane ; deci credemus a face unu servitu onor. nostri cetitori, dandu ore-carri escluciri in privint'a acestei cestiuni importante pentru pacea si bun'a intielegere intre cele mai poternice state marinare, intielegemu Anglia si Americ'a de nordu. „Alabama“ s'a numit u pre tempulu resbelului civil americanu una naia de pirati a statelor confederate de sudu, inarmata in Anglia, carea, sub conducerea capitulului Semmes, a causatu dauna enorma flotei comerciale si de resbelu a uniunii, pana candu in fine in caletoria sa către Europa fu cufundata de una corvetta a uniunii inaintea portului de la Cherbourg. Dupa terminarea resbelului uniuniea americana pretinse de la Anglia, cu privire la originea Alabamaei, desdaunare pentru pirateria practicata de acesta naia. Acesta e originea conflictului anglo-americanu, care prin conveniunea d'in Washington avea a se aplană inca in unu espirat, dar', conformu acestei conventiuni, elu s'u submissu unui arbitru intrunitu in Geneva anumitul pentru scopulu acestu-a.

Aici plenopotentiatulu Statelor-Unite pretinse una desdaunare atât de enorma (6 miliarde florini), incătu in tote diuariile anglese resună unu tipetu de consternatiune si resentiu. Si intru adeveru, Anglia nu poate fi pregatita la una asemenea conta esorbitanta. Si anumitul, pana candu differint'a Alabama, inainte de subscirerea conveniunii d'in Washington, era asie dicandu numai in aeru, nime nu cugetă la asie cifre mari, ci celu multa la rebonificarea daunelor directe causate de Alabama. Aceste d'in urma s'au computatua om la 40 million florini, una suma acést'a, pre carea membrui parlamentului anglosau, pre langa tota aplecarea loru spre parsimonia, o solviau — de-si cu destulla parere de reu ; — dar' nime n'a cugetat la mai multu. D'in memorandul americanu in se vede, că Statele-Unite facu responditoriu pre guveraulu anglosau si pentru daunele indirecte, si pretindu sè se rebonifice si aceste. Că daune indirecte americanii numesce speselle avute si persecutarea piratilor, perderea causata prin punerea marinei comerciale americane sub drapelul anglosau, premiele urcate de assecurantia si, in fine, chiaru si traganarea resbelului ! In astu-feliu de pretensiuni esagerate opinionea publica d'in Anglia nu poate vedea altu-ce decât numai ini-micetia d'in partea americanilor, si amaritiunea Angliei luă proporțiuni si mai mari, candu in diuaristic'a americana nu s'a redicatu neci una voce, carea sè fi combatutu extravaganti'a pretensiunilor Uniunii. In Americ'a acesta impregiurare e la totu casulu una complicitate patriotică a pressei si guvernului candu e vorba de espiarea vre unei

Pretiul de Prenumeration :
Pre trei lune 3 fl. v. x
Pre siose lune 6 " " "
Pre anul intregu 12 " " "

Pentru România :
pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei u
" 6 luns 16 " = 16 " "
" 3 — 8 " = 8 " "

Peatra insertiuni :
10 or. de linia si 30 or. tască timbrate pentru fiecare publica-tiune separatu. In locul deschisan 20 or. de linia.
Unu exemplar costă 10 cr.

nedreptăti comise contr'a tierei, carea probabilmente acolo trece de un'a dintre cele mai nobile vertuti cotateienești, inse aiurea cu greu ar' poté contă la u'a sentintă atât de favorabile.

Si intru adeveru daca asemenea pretensiuni, precum sunt cele americane, s'ar luă in consideratiune serioasa, abu-ci in casu de resbelu intre doi vecini poternici neci unu statu neutralu nu ar' fi siguru de nimizire. Acum, daca juriul aproba cele 40 milioane, că desdaunare directa, Americ'a nu va fi neci de cătu multiamita cu acestu verdictu, ér' daca recunoște in principiu pretensiunile referitorie la daunele indirekte si estu-modu va aproba mai multu, atunci Anglia va declară conveniunea d'in Washington de nulla si nelegala, de-ora-ce cu greu va poté primi de la parlamentu astu-feliu de sume, că si cari mai enorme abie le-ar' poté pretinde unu resbelu nefericit. Estu-modu conflictul acestu-a, chiaru si daca s'ar' aplană de asta data prin arbitru, pre venitoru va contine totu-si semburile unei inimi-cetie de morte intre cei doi rivali marinari. Acestu-a e adeveratul secretu alu cestiunii Alabama.

Camer'a representantilor Ungariei.

Siedint'a de la 5. fauru, 1872.

Presedintele Paulu Somssich deschide siedint'a la 10 ore a. m. Guvernul a fostu representatu prin ministrul Pauler.

Dupa verificarea procesului verbalu alu siedintiei tre-cute, presedintele anuncia mai multe petitiuni juredictiunarie, cari se trecu la comisiunea petitiunarie.

Cont. Alberto Apponyi presinta nunciul camerei magnatilor, dupa care acést'a acceptat, fără modifica-tiune, proiectele de legi despre construirea căilor ferate, despre regularea râului Sâncu, despre conveniunea inchia-tata cu statele unite americane, si proiectul de rezolutiune privitoriu la deputatiunea regnocolara pentru edificarea unui nou edificiu parlamentariu. Proiectele de legi se voru as-terne Majestății Sale spre sanctiunare, era cu privire la proiectul de rezolutiune se decide a se alege membrii ne-cessari (10) in siedint'a prossima.

Dupa ace'a deputatii F. Deák, Fridericu Böm-ches si Iuliu Scheherz presinta mai multe petitiuni, cari se trecu la comisiunea petitiunarie, si cu acést'a siedint'a se inchiaia la 10 1/2 ore a. m.

Societatea de actiuni a căilor ferate romane.

Propunerile consiliului administrativ, acceptate in adunarea generale de la 26. ian. a societății de actiuni a căilor ferate romane, sună in modulu urmatoriu : I. Consiliul de inspectiune se impoternicesce pre bas'a legii principale romane de la 5. ian., art. 1 pana la 19, a inchiaia una conveniune cu guvernul principiaru, dar' totu una-data e insarcinatu a lucră, dupa potintia, spre a se statorsi precisu : 1) că proprietarii de obligatiuni a căilor ferate romane, cari in terminulu presipu prin cosiliulu de inspectiune nu voru intră in societatea de actiuni, se voru desdaună numai in proportiune cu pretiul estimatu alu lucrărilor terminate pana acum, precum si in proportiune cu materialul esistinte, subtragandu-se pretensiunile referitorie la acestu-a ; 2) că escontentarea personelor, cari posedu pretensiuni d'in construirea si esplotarea căilor ferate romane, neescontentate inca, va avea a urmă numai pre bas'a conveniunilor inchiajate cu vechii concessiunari, si anumitu in casu de lipsa pretensiunile respective se voru poté statorsi numai pre calle processuale preveduta cum-va in acesto conveniuni ; 3) că se lasa in liber'a voia a societății a dă, pre contr'a propria, nu numai construirea, ci si esplotarea căilor sal-alotori societăți de căi ferate său persone ; 4) că sè se esopere una intielegerea correspundetoria cu guvernului principiaru in privint'a alegerii linielor căilor ferate, ce au a se mai constru. II. Mai departe consiliul de inspectiune se impoternicesce : 1) că in unire cu unu comitetu alesu de adunarea generale si statutoriu d'in cinci mem-bri sè faca in statute modificări cari apară necessarie ; precum si 2) in contilegere cu comitetul sè procure banii necessari spre executarea acestei conventiuni pre calle unui imprumut de priorității ; 3) asemenea sè esopere una contilegere cu alta societate de căi ferate in privint'a transferării construirii si esplotării căilor ferate romane, la d'in contra in se executa si sè conduce insu-si construirea căilor ferate. Propunerea ultima contiene : „Consiliul de inspectiune, in unire cu comitetul, se impoternicesce a inchia-

ia una transacțiune cu văchii concesionari, cu care ocasiune inse sum'a de desdaunare să nu se statoresca mai josu de 6 milioane taleri." Propunerea acăstă dădea ansa la una discuție cam irritată. D'in respunsurile consiliului de inspectie, la cari au participat consiliariul de justiția Wiener, primariul D. Miquel și consiliariul Hansemann, s'a vedutu, că cuponii cu scadintă in 1. ian. si 1. iuliu 1871 au să fie solviti din sum'a de escontentare, carea se va dă societății de către concesionarii de mai înainte, era cuponii fosti scadenti in 1. ian. a. c. nu potu fi solviti. În fine s'a primitu și aceasta propunere.

Beiusiu, 28. ianuariu 1872.

Tenerimea romana de la gimnasiul beiusianu de candu e fericita a avé societate de lectura si-a tienutu de cea mai sacra detorintia a serbă aniversarea morții fericitului mecenat S. Vulcanu prin căte una siedintia literaria publica, ce s'a intemplatu si in acestu anu scolasticu in 25. decembrie st. n., dupa programul publicat si intr'acestu diurnalul pre-știmatul.

La 9 ore s'a inceputu sant'a liturgia de parastasu pentru repausulu susfletului nemoritorului fundatoru alu gimnasiului, la care actu bisericescu, pre langa tenerimea gimnasiale, s'a infascisatu si păcini poporu, si d'intre intelectuali secularia si mai pucini, — semne ale seculului.

Dupa parastasu incepu a se adună publicul romanu, si inca in numeru redicatu, in sal'a gimnasiale, unde acceptă deschiderea productiunii literarie. Dupa 10½ ore, terminul decshiderei siedintiei soleme, accentele sonore ale corului instrumentalu, condusu de Aleșandru Campiani din clas'a a VIII, si acompaniatu de tenerii Georgiu Sărlea, studinte de clas'a VIII, Augustinu Balasju, Georgiu Popu si Ioanu Palade din clas'a VII, si Iosifu Dragani din clas'a VI, electrisara animale celor de facia, anuntandu deschiderea productiunii literarie. Inceandu music'a se suie pre tribuna D. profess. gimnasiale Teodoru Rosiu si rostesc une cuventare ocazionale, in carea descrieru insemnata sciintielor deduce detorintia nostra a toturorou-a de a conlucră spre latrrea loru intre tote clasele natiunii. D'in acăstă cuventare ascultata cu viu intercu mi-iē voia a estrage pucine pasagie. Oratorul, adresandu-se către publicul adunat, dice indata la inceputulu vorbirei cam acestea „Geniul nobile alu fericitului Samuile Vulcanu planeză inca intre oi prin influintă ea binefacutoria a sciintielor, pre care le-a imbracisatu in vietia-si cu atâta caldura, cătă n'a pregetatu a li redică acestu adaptata, că de aici să-si reverse radiele incaldiriori asupr'a poporului ce degeră sub ghiat'a nescientiei . . . Tenerimea, in ale carei vene curge mai cu repediune sangele romanu, in ale carei pepturi strabatu mai usioru schintiele ideelor maretic si inflacarea zelulu pentru intreprinderi nobile, tenerimea, a prețindu sacrificie binefacutorie ale neuitatului mecenate, voiesce, dupa potintia, a-i dă tributul recunoscintiei prin acăstă serbare modesta la care invitandu-ve, se semne ferice, că ve pota onoră nu numai de martori, ci si de parta ai semtiemtelor sale."

Véculu in care traimu se numesce cu mandria véculu luminelor, si cu dreptu cuventu, pentru că daca lu asemeneam cu cele ce s'a sfundat in abisul eternității, astămu, că se destinge de dinsele mai vertosu prin sborulu celu miraculosu, care l'a opucatu sciintia, se destinge prin influintă imprumutata, ce o exercéza sciintia si vietia un'asupr'a altce-a.

Fostu-ai tempuri candu sciintia departita de vietia se consideră ca proprietate privilegiata a unor clase si omeni sengurăteci, candu nu avea mai neci una incurgere asupr'a bunastării poporelor; fostu-ai tempuri, candu cuventul superb alu lui Baco de Verulamu „sciintia este potere" se desconsideră chiaru si de aceia cari erau in stare să-lu pricepa si celu multu să tineă de o profetie cutezatoria. „Sciintia este potere" a enunciati celebrulu eruditu, si in tempul nostru nu este cine să nu recunoscă influintă binefacutoria a acestei poteri, nu este cîte să se indoiesca, că natiunea care remane inderetur in desvoltarea sa scientifica, care nu iè parte in miscamentele omenimiei, nu si-va potă sustine in delungu pusetiunea ce o occupa in catena omenimiei". Mai incolo desfasura oratorulu pusetiunica sciintiei adeverate facia cu nesuintele si aspiratiunile natiunilor, areta că ea e tesaurulu comunu alu omenimii intrege, că si sorele, ale carui radie se revărsa in direcționi diverse, dara lumineza pamentulu intregu, si apoi procede a espune indreptare semtiemtelor natiunale si in sfera sciintielor, cari semtiemte, dice, produc concurintia si emulatiune nobile intre popore, principal'a condiție a succeselor mari. Facandu aplicare din cele propuse continua „Si noi daca voimur să ne pastrăm individualitatea, caracterulu nostru natiunalu, daca voimur să luăm parte in concertul natiunilor sub alu nostru nume, cu noastră omenia, cum amu dice, daca voimur să ni conservăm pusetiunea, ce ni s'a asemnatu de provedintia, candu amu fostu asiedati aci de divulu Traianu, că sentinela romanismului in orientu, si noi, dice, trebue să ni inordam toate poterile tindindu sprescientia alaturea cu cele latte popore. Să punem man'a pre anima, continua oratorele, si să nu ne sfîrimu a recunoscere, că, precum cau'a relatoru, despre care ne plangemu in prosa si in versuri, mare

parte suntemu noi insi-ne, asă si vindecarea acelor-a trebuie să incepe de la noi insi-ne. Să nu ne tangim in totă tonurile că ne apăsa greu seraci'a, ci tocmai că să scapam din ghierile ei să ne incercămu a devinge inimicul cei d'intre noi, cari sunt nesciintia, lenea, nepasarea, desfrenul si lussul. „Inimicul omului domesticii lui." Se intielegem odata, că fundamentul sortei si sperantiei unui popor in tempulu presinte nu e decât sciintia; acăstă ne va scăde din starea cea deplorabile in care ne astămu, va produce generatiuni mai sanetose, mai insufletite pentru totu ce-i nobilu si natiunalu, sciintia strabatendu tote straturile natiunei nostre ne va eliberă din acele catusie grele cari ni-le a faurit debilitatea generale si decadentia, va eliberă corpulu nostru de slabitiune si moletate, doue morburi mortifere, ni va eliberă spiritul de credulitate si ne-pasare, ni va eliberă voi'a de sclav'ia interna si esterna, pre scurtu sciintia e adeverata emancipatiune . . .

Dupa-ce a vorbitu despre insemnetatea si imbracisia rea sciintielor in genere, face digresiune la scientiele naturale in specie, arandu influintă a acestorou-a a supr'a vietiei practice. In urma indreptandu cuvinte insufletitorie de chiară siedintă deschisa.

Dupa cuventulu de deschidere primitu cu aplause de complacere, urmăzu corulu vocalu condusu de Mihai Ferlieviciu, studinte de cl. VII, acompaniatu de Z. Cereu si G. Lazaru, studinti de cl. VIII, Aleșandru Voievita, Augustinu Grănită, Iuliu Munteanu, studinti de cl. VII, si Samuile Simonoviciu, studinte de cl. VI.

Petru Iliesiu, studinte de cl. a VIII, presintă schitie din biografi'a nemoritorului episcopu Samuile Vulcanu si in cuvinte alese atingandu fazele mai insemnate din vietia aceluia areta iub rea ce a nutritu cătra natiunea sa; din faptele-i neperitorie conchide, cum că a fostu unu adeveratul tramisu providentialu la ginta romana. In cuvantarea bine sentita intretijese intre altele si aprecierea nesuintelor mai multor literati romani, cari au aflatu sprigina la Vulcanu si comandandu cu insufletire pastrarea memoriei barbatiloru devotati causei sacre a romanismului inchitau intre aplause de complacere. Zaharia Cereu, studinte de cl. VIII, declamă cu viua emotiune poesi'a: „Mortealui Sincanu, care fece mare impresiune a supr'a asciulatorilor.

Isaiu B. Bosco, totu din clas'a VIII, cetește una disertatiune despre literatura in genere, in care trecundo repepe prin sferele literarie biciuiesce mai vertosu indiferentismulu cătra literatura, caruia scrie starea passiva a literaturii nostre. Oratorulu s'u ascultat cu atenție si placere, si, in fine, seceră aplause. Georgiu Sărlea, din clasa VIII, esceléza prin declamarea poesi'i „Trei Boieri."

Intre acestea s'a produs corulu instrumentalu si vocalu cu mai multe piese. Acestea coruri sunt compuse de teneri, cari singuri de sine fără neci unu ajutoriu artistic, ce lipsesc cu totulu la noi, se deprindu in orele libere. De ar fi mediul ce si ajutoriu artisticu, tenerimea nostra ar face progresu in artea musicala, dar' asă si cele mai bune talente se ingropă!

In fine se face abatere de la programu priu acesa, că cuventulu de inchidere lu iē Rds. Domnu Canonicu Teodoru Kőváry, diregintele gimnasiului, carele intr'o cuvantare adeveratu romanescu multumesc publicului pentru partenia, cu care a imbracisatu intreprinderile tenerimei, lauda zelulu romanescu alu cetățenilor, cari potu servi de exemplu si altoru-a; si espunendu insemnetatea si necesitatea prelegerilor publici gratuite pentru adulti, comanda publicului imbracisarea acestorou-a.

In decursulu cuvantarei sale aruncă una privire a supr'a vitregimei tempurilor, cari a trecutu preste capulu romanului si totu nu l'a potutu nomici, nu, pentru că, dupa cum esclama oratorulu: „Traiesce Roma, mam'a noastră, si păna va trăi Rom'a si spiritul ei, va trăi si romanul, fiul ei, numai să-si adune poterile si să se pună cu barbașa spre cultivarea sciintielor alătura cu cele-alalte popore." Mai departe areta, că in a-si provedintia nu a voită să dăe pre romanu peritiunii, ci in tote crisele i-a intinsu scutul seu poternicu. Indemnandu pre publicu spre imbracisarea prelegerilor publici, înstră obiectele acelorou-a si descrie in cuvinte petruniectorie cu exemple din vietia practica insemnetatea loru.

Corulu instrumentalu intonă mersulu „Drumul bunu" si publicul se departă mangaiatul de la acesta serbare, prin care nu numai si-a implinitu una detorintia sacra c'tra piulu fundatoru alu gimnasiului, ci deodata s'a si desfăștu de progresulu imbucuratoriu alu tenerimei gimnasiale, si potu apreciu desceptarea nationale, garantia venitorului.

Precum amintii mai susu, directorele gimnasiulu si-esprimă cu tota tari'a credintia intr'unu venitoru mai ferice si onorificu alu romanului; acăstă credintia a sa este esfusulu esperinticii in delungate. Nimenea altul de aici nu potă să apreciuiesca mai usioru progresulu, ce s'a facutu preste totu, si in parte la acestu gimnasiu romanescu, că dinsulu, in a carui persona se concentreaza istoria gimnasiului de ani 29, in care tempu a vediutu multe crise trecandu preste acestu institutu, s'a luptat cu cei-a-lalti profesori d'impreuna in contra ne-ajunsurilor materiale si totu n'a desperat. Si astă-di se sente dorere adunca, candu vede că tote recursele si alergările spre imbutatirea sorbei profesorilor remane fără succesu. Nu i-a remas lui si colegilor sei alta mangajare, decatul liniscea conscientiei,

căs i-a facutu detorintia de romanu, suferindu cu resemnatiune grelele urmări ale sententiei: „quem dī odere" . . .

Acestea me semtiu detorintia a le aduce la cunoștința on. publicu atât spre incurajarea tenerimei, cătă si spre mangajarea toturorou-a, carorou-a li jace la anima venitorului natiunei.

Unu Beiusianu.

De langa Sabiu.

Gura-Riului e o comună, ce redica pretensiunea de a trece in rondulu celor mai avute locuri romanesca din pregiurulu Sabiu; si cu dreptu cuventu, căci Gura-Riului posiede unu venitul anualu destul de considerabil. — Ea salarisedia 4 preoti, intretiene o scola cu 3 invetitori, plătesc jude, jurati, si mai are, daca nu bani, celu putinu placerea de a portă unu procesu monstruosu cu comun'a invecinata a Cristianului pentru nesce proprietăți confinarii cătă de estinse.

Resultatele favoritorie ale procesului, său vorbindu in prosa, cheltuielile enorme facute in cau'a acăstă, păna acă fara nici unu folesu practicu pentru comună, — rentabilitatea numai pentru cei alesi, — au de a se multumit in prim'a linia initiativelor notariului actualu, Dlu E. Vilchez, carui-a i-a si succesa prin succursule unor omeni ingrijiti de sorte de comunei (:) a aduce cass'a alodiala la sépa de lemn, asă incătă deregatorile competente au aflatu cu cale a secuștră o mare parte din venitulu anualu, pentru că să se potă acoperi spesele contributiunii comunale.

Dlu Vilchez, unu strainu, de origine obscura, antecedente cătă de romantice, o remasă fossila de pretempul absolutismului, singurul notariu neromanu in totu complexulu comunelor invecinate romanesca, a sciutu să-si asigure in tempu, de 10 ani, poziția sa notariala astfelu, in cătă adi nimene numai evgeta la inlocuirea lui priu unu romanu.

Locuitorii comunei Gura-Riului sunt omeni de unu principiu cu totul conservativu, ei nu iubesc reformele, ei condamna tote schimbările ce s'ar potă înscenă in sensu naționalu.

Si de ce să se facă schimbări? Omenii mei sciu păne bine, că nu stă lumoa romanescă numai din Gura-Riului; si daca sunt romani capabili de a inlocui pre strainu, acestei-a de sigur vor fi in stare de a-si potă eluptă si intr'altu locu unu campu pentru desvoltarea activității loru.

Si apoi Dlu Vilchez e unu omu la care nu-i afli usori unu nodu in papura! Lu cunoscem, ne cunosc, pe-tru ce dăra să-lu gonimu, dupa ce amu traitu atât a tempu in pace la olala?

Eca tota filosofia naționala-patriotica a toleranților meu Gureni!

Si intr'adeveru, audindu cine-va astfelu de resona-mente infallibile, numai de cătă ar' fi indușu a crede, că Dlu Vilchez e unul din acei straini rari si marinimosi, cari, de-si aruncati de sorte intr'o comună, a carei buna stare nu trebuie să-lu diaca la anima, — totu-si au crediutu de incompatibilu cu onestitatea caracterului de a trage din poziția loru unu profitu cătă se potă de mare. — Ar' crede cine-va că portarea lui a fostu astfelu, incătă i-a cascigat, aderintia comunei intrege.

Să vedem ince, care este cau'a adeverata a stimei de care se bucura notariul acestu-a in comun'a Gura-Riului?

Dlu Vilchez, ce e dreptu, e unu omu, cum am dice, de lumea mare, daca nu me inslu a fostu si capitano in armata. Nu sciu ce l-ar' fi constrinsu a schimbă cariera acăstă cu postulu de notariu. — Lumea celu pucinu siopetesce, că ar' avé motivele lui basate pre nesce manipulatiuni, pentru care codulu penal a inventatul termenul „abusu de incredere" si „defraudatiune".

Dlu Vilchez e amabilu, pre amabilu. — Elu agrăiesce pre toti locuitorii satului cu „Die"; si apoi se intielege — nobletia obliga — agrăitii inca nu lipsescu si da tromsu pre tromsu si a-lu titulă in genere per „Maria Sa."

Ba, ce e mai multu, bunii mei Gureni, electrisati de manierele fine ale notariului, au convenit cu totii a-lu numi numai „Domnul Nostru", asă incătă afara de „Maria sa" astă-di nu mai esistă in Gura-Riului decătă jupani si parinti.

Complimentele aceste reciproce nu aru fi in fine de locu condamnable; ar' ramane ince numai responsulu la intrebarea, că ore unu testimoniu de servilismu că acestu-a din partea poporului nostru, lingusfrea si fatiarnici'a ce au locu de unu tempu începe in comun'a acăstă, au să servescă Gurenilor spre onore? Nici de cum!

Dlu Vilchez in decursu de 10 ani a ajunsu dupa unu studiu profundu in poziția pentru romani forte magulitoria de a ni potă batjocori limb'a in vorba si in scrisu prin intrebuintarea unor termeni si frase, la caror cetire nu scii se ridi său se deplangi schimonosirea limbei. — Si ce e mai multu, astfelu de termini si frase se trecu chiaru din partea romanilor cu vederea si se dau publicitată prin tiparul său litografare. — Scriitorul acestorou ronduri se afia in possessiunea unei colectiuni de astfelu de neologisme romane, pre cătă de frapante pre atât de absurde.

Daca admitu că Gurenii astă trecutulu Dlu Vilchez

Economie.

(Urmare*)

destalu de adeciat legilor morale, amabilitatea lui de o insusire rara, care nu o afli prea usor la un roman, si care le-ar pota oferi celu multu o portiune de probitate — o slaba recompensa; — si daca admitu, in fine, ca Gurenii considera cunoscinta limbii romane, de care de bucuria Dlu Villesz, destulu de suficienta spre a lu pota sustinere si de aci incole in postulu seu — nu voiu se discu ca locutorii comunei Gura-Riului nu ar cunoscere si partile slabe ale „Marii-Sale.“

Din contra, — ei dicu, ca „Dlu loru“ pre langa insusirile lui eminente, posiede si nesce gresiele nice, intre cari se paru a numerar in prim'a linia pradarea averii comunale, in care specialitate, Dlu Villesz — fie dinsu in onoarea adevetului — desvolta o energie intr'adeveru geniala. — Nu ar fi fara interesu a cunoscere modalitatile prin cari Dlu Villesz a ajunsu a se pota sustinere pana acu intr'o comuna curata romanesta. Scopulu acestei scrierii inse nu este si nu poate fi a descrie tota activitatea Dlu Villesz, care intrunesce tote facultatile necesarie pentru despravarea completa a unei comune, atat in cele materiale catu si in partea morală.

Scopulu ei este a deschide Gurenilor ochii pana ce nu e tardu si a da expresiune mirarii, cum de nesce barbati, cari dau tonul si cari inca nu au perduto simtiu-nu nationalu, potu suferi presentia unui strainu, pre care singuri l-au declaratu de falsificatoriu de quitantie. Si intr'adeveru, considerandu confusiunea, ce s'a nascutu la un'a din cele din urma socotele anuale, la cari s'a invit uuu deficitu forte insemnatu, si care in urma a trebuitu se-lu platasesca cassariulu nevinovat, declararea de falsificatiune nu e unu ce prea cutesatuz.

Dar' credu ca e destulu, — nu voiu se facu pre crozesciul Marii Sale. Gurenii voru intielege daca voru voi, daca nu se li fia de bine, si se li traiasca si „Maria Sa.“

K.

Bicsadu (Tier'a-Oasiului) 22. ian. 1872.

Dle Red. ! In Nr. 130 alu pretiuitului diurnal „Federatiunea“ in art. edat d'in Racsi'a, si subsemnatu de D. Alesandru Erdosiu, — subscrisulu si stimatulu meu amicu Gregoriu Stetiu fuseram provocati a ne dechiaru in publicu si a documenta ce s'a facutu cu remasita de 63 fl. publicati si in „Familia“ ? Fiindu-ca stimatulu meu amicu se afla departat d'in Tier'a-Oasiului, eu d'in partea am onoarea a respunde prin urmatorile :

Contribuirile marinimose sunt totu de-a-un'a balsamul vindecatoriu pre ranele acelioru-a, cari voiindu a be d'in riulu cristalinu alu muselor, sunt lipsiti de mediloce, acesta idea insufleti in an. 1868. pre brav'a preotime d'in Tier'a-Oasiului, candu confiri pentru realizarea balului de Bicsadu, in favorul studentilor lipsiti de mediloce; de acesta idea maretia palpită si anim'a mea, candu me pusei in contielegere cu stimatulu meu amicu Gregoriu Stetiu, care a primitu, cu asemenea caldura si simtiamente, spre a realizá acestu scopu a onor. preotismi; — si in data scriseram invitatiuni in mai multe parti, fiindu tempulu forte scurtu.

D'in o parte a Tieriei-Oasiului incassai eu ofertele marinimose, d'in alta parte, cu suscrierea in fruntea Dlu protopopu Alesandru Erdosiu, de 10 fl., Gregoriu Stetiu.

Inse eu toti banii incursi la mine, cu „Indicele“ subscriptiunilor d'impreuna i-am datu, inca inaintea balului, stimatului amicu Gregoriu Stetiu, fiindu ellu cassariu, ba in tota caletoria mea prin Tier'a-Oasiului m'am ferit de ori si ce spese facia cu mine, pre cont'a banilor incursi, afara de 2 fl., dandu-i la unu carausiu, care a ostenit in acestu scopu, despre ce am relatatu cassariului immanuadu-i banii incursi.

In ser'a balului a incassat banii insu-si cassariulu, fiindu eu cuprinsu cu alte agende, si eu de acole incolo nici unu banu n'am manipulat, nici nimeniu n'am impartit, nici la mine n'a remas.

Am mai fostu insarcinat cu stringerea a astfelui de oferte, de D. M. a. i. u. protopopu Seinului, barbatu zelosu in celle natiunale, — pentru concertul de la Bai'a-Mare si pana intr'uu banu i-am tramis, care-mi pota fi martore, si potu documenta prin recepse postale; — precum si in alte lucruri de acestu felu mai de multe ori incredintiatu.

Astfelui standu lucrurile nici ca sciu despre amintili 63. fl. remasi, inse credu, ca in privint'a acest'a va da deslucire chiara stimatulu meu amicu, Gregoriu Stetiu, — despre ale carui-a simtieminte nobile sum convinsu, si alu carui pre stimatu parinte, nu numai a conferitu spre acestu scopu nobilu, dar' forte multu a si ostenit, facundu-se la onera-ta-i casa pregatirile la balulu tienendu, — va documenta in publicu pentru lamurirea adeveturului; ca asié scoperile salutarie de a redicá eliconulu romanu si pre venitoriu sa fie d'in tote partiile cu atatu mai mare caldura si zelu primite.

Vasiliu Tataru,
teol. abs. dieces. Ghierla.

g) Scolele nalte, academie, universitate. Barbatii inzestrati cu sciintie sunt elita unei natiuni si au sinta chiamare a conduce nationa pre calea cea adeverata a binelui si a fericirii; ei au d'a apera drepturile si d'a se ingriji de cultur'a, buna-starea si fericirea poporului.

D'in cauza temporilor vitrege natiunea romana a fostu lipsita de asemenei barbati; acum inse, multumita cerului, numerulu loru se immultiesce pre ann ce merge si poporul spera in unu viitoru mai bunu si mai bine cuventat. D'in pusetiunea mea mai inferiora nu potu face observatiuni, de aceea am numai una singura rogare, si acest'a este, ca barbatii d'in frunta natiunii se bine-voiesca a percurge cu seriositate studiile „economiei nationale“, ca ei documentat este, ca perderea unei lupte in resbul de armi este adunca semnata si daunosa, inse mai desastrose si mai periculoase sunt consecintele perderii unei lupte pre campulu „economiei nationale.“

Investitul Rodbertus dice: „Investigurile economiei nationale si politice ui voru da desluciri si respunsu la intrebările cele mai importante, relative la societatea omenescă. Potemu deci cu securitate afirmă, ca sciintia acest'a va avea una inruranta reformatorie a supr'a toturor celor-lalte sciintie de statu, privitorie la vietii poporului.“ — Marele economist germanu Roscher inca dice intre altele: „Economia nationala se privi pana acum de unu mediu-loeu de inavutire si, in genere, de unu mediu-loeu de guvernare; asta-di inse cu totii suntemu convinsi, ca numai prin generalisarea investigatiunilor economiei nationale, prin studiare fundamentala si aplicarea corespondentoria a acestei sciintie potem cu folosu prestatii terenului adeveratei nostre culture, numai prin ea sunt cu potintia adeveratele progresse“. . . Trebuie se recunoscemu, ca sorteau statelor si buna-starea fia-carui individu depinde mai alesu de la starea economiei nationale a unui poporu. Trebuie se recunoscemu, ca chimbarile cele mai insemnante politice stau in proportiune cu desvoltarea economiei natiunale.“ Dr. Cotzen dice: „De-si pre campulu vastu alu economiei nationale, care sciintia se pota numi cu dreptu cuvantu, „sciintia fericirei poporului“, sunt multe de cultivat... totu-si cu greu se va affa una alta sciintia, carea se fi avutu una recerintia atatu de poternica in straforma-re vietii poporului si a statelor, procum a avutu economia natiunale. De la economia natiunale depinde mai multu seu mai pucinu rezolvarea cestiunilor politice, depinde relatiunile d'entre state, depinde rezolvarea cestiunilor despre vietii interioara a unui statu, depinde rezultatulu toturor luptelor politice si, in fine, depinde crearea unui adeveratu statu modernu. Economia natiunale nu numai ca are inruranta a supr'a acestor cestiuni, ci rezolvarea uno-ru-a depinde numai de la ea... Ba suntemu de convin-gerea, ca pretensiunile de dreptu si libertate politica mai estinsa numai atunci potu fi de bunu auguru si potu ave durata, candu desvoltarea economiei nationale va fi ajunsu la unu gradu proportionalu.“

„Sciintia economiei nationale e chiamata nu numai a ne conduce pre calea adeverata si legitima spre cascigarea de bunuri si pastrarea celor ce avemu, ci ea are indetorirea a ni da mediu-locale si a ni areta directiunea, pre care lucrandu amu pota vindeca renul socialu si economicu. Ea are indetorirea a ni da tote deslucirile in presuntu si ne face a prevede in viitoru necessitatile despre reformele in vietii a poporului.“

Nu este statu, nice natiune se nu aiba barbati devotati acestui studiu de cea mai mare importanta pentru vietii si prosperarea unui poporu; neobositi sunt barbatii de statu in studiu, combinatii si calculari de asta natura; enorme sunt sacrificiile statelor in ceea ce priveste economia natiunale. Ba sunt state, cari apretiuesc mai multu invingerea pre campulu economiei nationale, decat su-punerea unei parti de tiera; si cum nu, ca-ci o tiera invinsa in economia natiunale se afla in agonia de morte si unu astfelui de popor si de peritu. Dorere, poporul romanu in asta privintia e multu inapoiat, si chiaru in Roman'a libera bol'a acest'a e cea mai periculosa.

Strainii lucra multu, forte multu pre acest'a cale si, dorere, succesulu loru e cu atatu mai splendidu, cu catu e mai mare reulu ce se nesce d'in elu pentru romani, asié de se. Romaniei i sa impusu prin contractu (inchiatu cu Turcia) a nu luá mai multa vama pentru obiectele importante decat 5%, si acest'a fara exceptiune pentru ori si ce felu de marfa, precandu alte state punu o vama de 10, 20 si 30%. Scopulu este deci indeverat, a omori omerciul Romaniei, seua a face impossibile restabilirea unei industrie in Roman'a, era de alta parte a asigurá trecerea marfii adusa d'in alte tieri. Se vede dar', ca studiul seriosu alu economiei nationale multu folosu ar pota se aduca romanilor.

b) Asociatiunile pentru cultur'a poporului. Aceste institute de mare insemnatate, cari au de scopu desceptarea poporului, cultivarea si ameliorarea starii lui in tota privint'a, au facutu mare servitul natiuniei si nutrimu sperantia, ca cu tempulu voru face si mai multu spre fericirea si radicarepoporului nostru la inaltimea cei se cuvinte.

*) Vedi Nri 7, 8 si 9 ai „Federat.“

Incuragiarea prin premie a sodaliloru, etc. aduce si va aduce resultatele dorite, si sum de convingerea, ca aceste maretie institute nu voru uită nice de meseri'a speciale a romanului, de agricultura.

Desceptarea poporului prin discursuri catu mai populare, mai practice, demonstrate prin fapte si obiecte pipaite, premierea si remunerarea cu bani a celor mai recunoscuti cultivatori, cu unu cuventu, apretiurea dupa dreptu si cu-viintia a acestei meserie, escita zelul si irita atentiu-ne poporului si laru face se-si perda idea illusoria si daunosa, ca plugari'a e meseri'a cea mai de desprestitu; si apoi vedindu poporul, ca conducatorii lui pretiniescu si se intereseaza de meseri'a sa, se intaresce in sperantia, se incuragieza si insufleties.

Ce e dreptu, noi romani avemu lipsa de tote speciatilitate, inse, dorere, nu tote se potu de-oata esefni, d. e. montanică. Ar' fi deci de dorit, ca la imparatiua stipendiilor se se considere in prim'a linia cerintele immediate, ca asié poporul se se ajute er' studiantele stipendiatu se-si pota desvolta activitatea si se-si asti si elu fericirea. Ca-ci nu credu, ca asociatiunile noastre au intentiunea se cresca tineri cu sciintie, cari pana acum la noi nu se potu aplică, si asié tinerii astfelui calificati se perda cu totulu seu devin organi ale givenu lui, care casu d'in urma inca este raru, de-ora-ce statul dispune de midiloe destule spre a-si crescere individii trebuintiosi.

(Va urm.)

VARIETATI.

*. (D' in Alb'a - iufiora.) Diariului „Reform“ i sa telegrafatu d'in Aiudu ca, pre langa tote ne-sintele partidei stange si romane, in congregatiunea generala a comitatului Alb'a-iufiora s'au alesu b. St. Keményi, cont. H. Splényi si Ionu Gaspár, d'in partid'a drepta, de membri ai comisiunii candidatorie. Comitele supremu d'in partea sa a denumitul pre romanii: Franciscu Boeriu, Samuelu Gyarmaty (?) si pre canonicul Negruțiu (Fekete) de membri ai acelei comisiunii.

*. (Manastang'a.) De unde, si cum se pota, ca acestu membru esclintele alu corpului uman se fia asié de neglijat si nedreptat de catu cele-lalte membre, pre cindu noi dàmu aceea-si atentiu ochiului stangu ca si ochiului dreptu, fiindu ca amendoi vedu egal? Ochiul stangu e capabilu a aprecia frumuseti a unui omu seu a unui tablou ca si celu dreptu. Urechi'a stanga are aceea-si simtire de auditu, atatu sunetu de veselia catu si de tristetia, ca si cea dreptu, narea stanga a nasului primosce cu aceea-si impresiune miroslu unei rose ca si narca dreptu, la ambletu, gambulu stangu si-indeplinesce detori'a sa ca si celu dreptu, asié incatu ambele picioare suporta de una potiva greutatea corpului. Dara intre man'a dreptu si cea stanga se face una esceptiune, asié incatu mai multa preferinta se da celei dreptu. Ore natur'a a facutu aseminea esceptiune? Nu! superstitionea, obiceiul si nescintia porta culpa. In adeveru, unii d'in medici recomenda a ne servii mai putienu cu man'a stanga, d'ia causa ca localizatiunea animei este totu in aceea-si parte. Dar' de ce nu se face acest'a si cu piciorulu stangu. Tote facultatile spirituale si corporale slabescu candu de felu seu pre putienu sunt intrebuintiate. P. E. potem noi cei civilisati inforce urechile nostre inainte seu inapoi spre a pota primul sunetul d'in tote directiunile? Selbaticii inse potu, ca unii ce totu de-a-un'a traescu in fri-ca si in neliniște si la tote miscările credu ca sunt amenintati de inimicu. Asemenea si cei orbi, cari, fiindu lipsiti de vedere, sunt recompensati prin o mai mare sensibilitate si agorime a audiului, ei sunt fortati a aprecia si esplota cu simfisiile cu cari natur'a ia-gratis. Cine e nascutu numai cu man'a stanga seu d'intra-o menorocire a perduto pre cea dreptu, se inveria a se servi cu man'a stanga intocmai ca si cu cea dreptu. Copiii la incepere se servește de catra parinti si investitorii loru a da preferinta manei drepte, mai alesu la mancare si la beutu. Cetim in cartea Venchiului Testamentu „Judecatorii“, ca pre candu urmă resbe-ru intre Israeli si semint'a lui Beniaminu, in partea celor de pre urma au fostu 700 barbati, cari se luptau cu man'a stanga si sciau cu prasti'a loru a svirsi si a nimeri la finta fara gresiela; in modulu acestu-a fia-care barbatu facea catu alti duoi, fiindu ca potea se servesa cu man'a stanga ca si cu cea dreptu. Daca 700 au potutu fi asié, de ce nu si 7000 seu 700.000, seu omenirea intrega? Aci nu are locu nici unu motivu, nici unu argumentu, ci este numai unu lucru d'in obicei, superstitione si de moda. In adeveru, ori-ce convictione se intrebuinta este in daru. Betranii nu mai potu investi si tinerii nu voru se investe: ce e de facutu? De-si mi voru dice, ca lumea progreséza, de-si se seiva numai cu jumetate d'in potere, adeca numai cu man'a dreptu, forte bine, se lasamu atunci fosforulu si se ne servimai ca mai inainte cu scapatorcea, se lasamu drumul de feru si se ne servimai cu trasur'a. In fine, daca seculu barbatescu singuru pre sine se nedreptatiesce perdiendu-si 50% d'in poterea reproductive, face inse seculu femeiescu ore-care recompensa facandu pre man'a stanga a jocul rolul urmatoriu: la alu patrulea degetu alu manci stange se pune anelulu de logodna. Ca degetul alu patrulea este in raportu cu anim'a, nu e de catu o superstitione; inse o superstitione frumosa. Unu medicu d'in secolulu trecutu a scrisu

*. (Manastang'a.) De unde, si cum se pota, ca acestu membru esclintele alu corpului uman se fia asié de neglijat si nedreptat de catu cele-lalte membre, pre cindu noi dàmu aceea-si atentiu ochiului stangu ca si ochiului dreptu, fiindu ca amendoi vedu egal? Ochiul stangu e capabilu a aprecia frumuseti a unui omu seu a unui tablou ca si celu dreptu, asié incatu ambele picioare suporta de una potiva greutatea corpului. Dara intre man'a dreptu si cea stanga se face una esceptiune, asié incatu mai multa preferinta se da celei dreptu. Ore natur'a a facutu aseminea esceptiune? Nu! superstitionea, obiceiul si nescintia porta culpa. In adeveru, unii d'in medici recomenda a ne servii mai putienu cu man'a stanga, d'ia causa ca localizatiunea animei este totu in aceea-si parte. Dar' de ce nu se face acest'a si cu piciorulu stangu. Tote facultatile spirituale si corporale slabescu candu de felu seu pre putienu sunt intrebuintiate. P. E. potem noi cei civilisati inforce urechile nostre inainte seu inapoi spre a pota primul sunetul d'in tote directiunile? Selbaticii inse potu, ca unii ce totu de-a-un'a traescu in fri-ca si in neliniște si la tote miscările credu ca sunt amenintati de inimicu. Asemenea si cei orbi, cari, fiindu lipsiti de vedere, sunt recompensati prin o mai mare sensibilitate si agorime a audiului, ei sunt fortati a aprecia si esplota cu simfisiile cu cari natur'a ia-gratis. Cine e nascutu numai cu man'a stanga seu d'intra-o menorocire a perduto pre cea dreptu, se inveria a se servi cu man'a stanga intocmai ca si cu cea dreptu. Copiii la incepere se servește de catra parinti si investitorii loru a da preferinta manei drepte, mai alesu la mancare si la beutu. Cetim in cartea Venchiului Testamentu „Judecatorii“, ca pre candu urmă resbe-ru intre Israeli si semint'a lui Beniaminu, in partea celor de pre urma au fostu 700 barbati, cari se luptau cu man'a stanga si sciau cu prasti'a loru a svirsi si a nimeri la finta fara gresiela; in modulu acestu-a fia-care barbatu facea catu alti duoi, fiindu ca potea se servesa cu man'a stanga ca si cu cea dreptu. Daca 700 au potutu fi asié, de ce nu si 7000 seu 700.000, seu omenirea intrega? Aci nu are locu nici unu motivu, nici unu argumentu, ci este numai unu lucru d'in obicei, superstitione si de moda. In adeveru, ori-ce convictione se intrebuinta este in daru. Betranii nu mai potu investi si tinerii nu voru se investe: ce e de facutu? De-si mi voru dice, ca lumea progreséza, de-si se seiva numai cu jumetate d'in potere, adeca numai cu man'a dreptu, forte bine, se lasamu atunci fosforulu si se ne servimai ca mai inainte cu scapatorcea, se lasamu drumul de feru si se ne servimai cu trasur'a. In fine, daca seculu barbatescu singuru pre sine se nedreptatiesce perdiendu-si 50% d'in poterea reproductive, face inse seculu femeiescu ore-care recompensa facandu pre man'a stanga a jocul rolul urmatoriu: la alu patrulea degetu alu manci stange se pune anelulu de logodna. Ca degetul alu patrulea este in raportu cu anim'a, nu e de catu o superstitione; inse o superstitione frumosa. Unu medicu d'in secolulu trecutu a scrisu *

